

Siunnersuummut nassuiaatit

Nassuiaatit nalinginnaasut

1. Aallaqqaasiut

Inatsisartut 2008-mi ukiakkut katersuunnerminni Inatsisartut aalajangiineratigut taamanikkut Naalakkersuisuusut Nunat tamalaat pillugit ilisimatusarneq kiisalu Inuit pisinnaatitaaffii pillugit qitiusumiit ataatsimoortumik sullissivimmik pilersitsinissamut Danmarkimi Naalakkersuisut suleqatigalugit Nunatsinni periarfissanik misissueqqaat (UPA 2008/85).

Taamanikkut Naalakkersuisuusut siunnersuut erseqqinnerusumik misissorniarylugu piomassuseqarput, kisiannili peqatigitillugu ajornartorsiut uparuarlugu ilisimatusarnermik ilinniarsimasut allallu ingerlaqqiffiusumik ilinniarsimasut taamatut eqiteruffiusumi suliassanik suliaqarsinnaasut naammangimmata. Taamaammat Naalakkersuisut isumaqarlutik aningaasaqarnermut tunngatillugu kingunerisassaasa, sulisut qaffasissumik ilinniagaqarsimasut sulisussarsiarineqarsinnaanerit kiisalu nunani allani suliffeqarfiit taamaattut allat suleqatiginissaannut periarfissat, paasineqarnissaat pisariaqartoq.

Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat Inuit Pisinnaatitaaffiit Institutit oqaloqatigisimavaat Kalaallit Nunaat inuit pisinnaatitaaffiit tunngasunik institutimi pigineqartunik immikkut ilisimasalinnik ikiortissarsisinnaanersoq. Institutit suleqatiginnikkusulluni nalunaaruteqarsimavoq, assersuutigalugu pikkorissartitsinerusinnaasunik kiisalu inuit pisinnaatitaaffii pillugit allanik paasisitsiniutigineqarsinnaasunik. Taamatuttaaq Institutit Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuutit tusarniaassutigineqarnerannut akissuteqartarsinnaavoq, taamaalillunilu Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuutit inuit pisinnaatitaaffiisa tungaannit isigalugit nalilersortarsinnaallugit.

Danskite naalakkersuisui Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder atorunnaarsinniarlugu peqatigitillugulu Dansk Institut for Internationale Studier aamma Institut for Menneskerettigheder pillugit immikkut ittumik inatsisitigut tunngavissiiniarlutik februar 2012-imi siunnersuummik saqqummiussipput.

Institut for Menneskerettigheder – Danmarks Nationale Menneskerettigheder pillugit siunnersuutit tusarniaassutigineqarneranut atatillugu Naalakkersuisut siunnersuuteqarput inatsisip kunngip peqqussutaatigut Kalaallit Nunaannut atuutilersinneqarsinnaanera siunertarlugu Namminersorlutik Oqartussat Inatsisartut inatsisaatigut Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiinnik pilersitsisinnaasasut, ilaatigut Institut

for Menneskerettigheder – Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitutionip siulersuisuinut ilaasortassamik toqqaasinnaasunik.

Taamaaliornikkut ataatsikkut pingaarutilimmik piginnaasanik ineriartortitsisoqarsinnaanera anguneqarsinnaassaaq, taamatuttaaq Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffiinik sulineq aalaakkaalersillugu kiisalu Institut for Menneskerettigheder-ip aamma Namminersorlutik Oqartussat akornanni suleqatigiinnissaaq pillugu pisortatigoornerusumik tunngavissiisoqarluni.

Nunanut allanut ministeri siunnersuummut akuersaarpoq aamma Folketingip Nunanut Allanut Ataatsimiititaliaa inatsisissatut siunnersuummut tunngatillugu isumaliutissiissuteqarnermini imatut oqaaseqarpoq:

”Inatsit Kalaallit Nunaannut Savalimmiunullu atuutinngilaq. Ataatsimiititaliap pingaartippaa Kalaallit Nunaat Savalimmiullu oqartussaaffimminnut inatsit atuutilersikkusussagunikku siulersuisunut ilaasortaataitaqarnissaminnut periarfissinneqassasut.

Taamaammat ataatsimiititaliap Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussanut tusaniaassummut akissummini ministerip akissutaa pingaartilluinnarpaa, tassani allassimammat: ”Inatsit Kalaallit Nunaannut aamma/imaluunniit Savalimmiunut atuutilersinneqassappat tamatumunngalu peqatigitillugu Kalaallit Nunaanni Savalimmiunilu Inuit Pisinnaatitaaffiinut Siunnersuisoqatigiinnik pilersitsisoqarluni, Institut for Menneskerettigheder – Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution-imik pilersitsineq pillugu inatsimmik allanngortitsineq tulliullugu akuersissutigineqarsinnaavoq, taamaalippat Kalaallit Nunaanni siunnersuisoqatigiit taamatullu Savalimmiuni siunnersuisoqatigiit siulersuisunut ilaasortaatitassaminnik toqqaasinneqarsinnaalissammata.”

Ataatsimiititaliap ministeri kaammattorpaa kalaallit savalimmiormiulluunniit inatsisip atuutilersinneqarnissaanik aalajangiiniariarpata Institut for Menneskerettigheder – Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution pillugu inatsimmik allanngortitsinissamut siunnersuummik saqqummiusseqqullugu.”

Inatsisissatut siunnersuut akuersissutigineqarpoq, maannakkullu Institut for menneskerettigheder – Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution pillugu inatsit nr. 553, 18. juni 2012-imeersutut atuutilerluni. Inatsit 1. januar 2013-imi atuutilissaaq.

Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat Nunanut allanut ministeriaqarfimmik oqaloqatiginnippat, nunanut allanut ministerip aamma Nunanut Allanut Ataatsimiititaliap siunniussaasa naammassineqarnissaat siunertaralugu. Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut manna akuersissutigineqarniariarpat nunanut allanut ministeri Institut for Menneskerettigheder – Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution pillugu inatsisip allanngortinneqarnera pillugu inatsisissatut siunnersuummik saqqummiussiniarpoq, tassuuna inatsisitigut tunngavissiisoqassammat Inuit Pisinnaatitaaffiinut Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivisa Institut for Menneskerettigheder – Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitutionip siulersuisuinut ilaasortassamik toqqaasinnaanerat.

2. Siunnersuummi pingaarnertit

a) Inatsisit atuuttut

Tamakkununga tunngasut Inatsisartut inatsisaasigut malittarisassaqtitaasimanngillat, kisiannili Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder-ip pilersinneqarnera pillugu inatsit nr. 411, 6. juni 2002-meersoq kunngip peqqussutaa nr. 414, 30. Maj 2005-imeersukkut Kalaallit Nunaannut atuutilersinneqarsimalluni aamma siuliini allassimasutut Institut for Menneskerettigheder – Danmarks Nationale Menneskeretsinstitution pillugu inatsit 553, 18. juni 2012-imeersoq Kalaallit Nunaannut atuutilersinneqassasoq naatsorsuutigineqarpoq.

b) Inatsisissatut siunnersuutip imarisai

Inatsisikkut siunertaavoq Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffiit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivini arlaannaannulluunniit atanatik siunnersuisoqatigiisunik pilersitsinikkut inuit pisinnaatitaaffiit siuarsaanissaq illersuinissarluni, taakku peqatigitillugu Kalaallit Nunaanni ataatsimut isigalugu inuit pisinnaatitaaffii pillugit ilisimasani piginnaasanillu annertusaaqataassammata. Siunnersuisoqatigiit Naalagaaffiit Peqatigiit Parisimi tunngavissiissutaat 20. december 1993-imeersut naapertorlugit ingerlassapput, taakku ilaatigut naalagaaffiit inuit pisinnaatitaaffiit suliffeqarfiisa piginnaatitaaffiit akisussaassuseqarnerannullu (piginnaatitaaffiligaanerannullu), ilaasortaqtitaanerannut aamma kiffaangissuseqarnermut aamma pissaanerup assigiinngitsunut agguanneqarsimanissaanut, suleriaatsinut allanullu tunngassuteqarput.

Taamatuttaaq siunnersuut Institut for Menneskerettigheder – Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution-imik oqaloqateqartarnerup suleqateqarnerullu nukittorsarneqarnissaannik kissaateqarnermut takussutissaavoq.

Siunnersuutikkut Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffiit siunnersuisoqatigiit– Inuit Pisinnaatitaaffiit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi - arlaannaannulluunniit qilersorsimanngitsut pilersinneqassapput. Siunnersuisoqatigiit makkuninnga suliassaqaassapput:

- 1) Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffiit pissutsit pillugit nakkutilliinermut nalunaaruteqartarnermullu peqataassallutik,
- 2) Inuit pisinnaatitaaffiit tunngasuni naliliisararluni misissuinernik ilisimatusarnernillu suliarineqartussat oqallisigisassallugit,
- 3) Inuit pisinnaatitaaffii pillugit Inatsisartunik Naalakkersuisunillu, pisortani oqartussaasunik allanik namminersorlutillu suliaqartunik siunnersuisarlutik,
- 4) Inuiaqatigiinni inuinaat inuit pisinnaatitaaffiit sulinerannik ataqtigiissaarisassallutik tamatumunngalu ikiuuttassallutik,
- 5) Inuit pisinnaatitaaffiit ilinniartitsineq tapersersussallugu siuarsassallugulu,
- 6) Inuit pisinnaatitaaffii pillugit paasissutissanik ingerlatitseqqittarnermut suleqataassallutik,

- 7) Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffiisa suliaralugillu naammassineqartarnerisa nukittorsarneqarnissaannut suliaassanik siunnersuuteqartarlutik,
- 8) Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffiinnut tunngassuteqartuni maannamut suliarineqartartut ingerlasimanerat nalilersortarlugu aamma
- 9) Institut for Menneskerettigheder-ip siulersuisuinut ilaasortassamik toqqaasassallutik.

Siunnersuisoqatigiit ilaasortalersorneqassapput soqutigisaqatigiiffinnit, pisortat suliffeqarfiutaannit, peqatigiiffinnit kiisalu pisortani oqartussaasunit inuit pisinnaatitaaffiinnik sulisaqartunit toqqarneqartunik. Siunnersuisoqatigiinnut peqataaneq nammineq piummassuseq malillugu aningaasarsiaqaranilu pisassaaq. Taamaallaat inuiaqatigiinni inuinnaat soqutigisaqatigiiffiinit aamma pisortat suliffeqarfiutaannit ilaasortat toqqarneqarsimasut taasisinnaatitaassapput qinigaasinnaallutillu. Siunnersuisoqatigiit nammineerlutik suleriaasissartik aalajangersartassavaat. Ikinnerpaamik ukiumut marloriarluni ataatsimiittoqartassaaq.

Nunanut Allanut Pisorta qarfik siunnersuisoqatigiinnut allattoqarfiussaaq.

3. Aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu pisortanut kingunerisassai

Inatsisissatut siunnersuut Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffeqarneranni pissutsinik maluginninniarnerulersitsissasutut taamaalillunilu inuit pisinnaatitaaffii pillugit nunat tamalaat isumaqatigiissutaasa allallu malinneqarnissaannut tunngatillugu pisortani oqartussaasut suliaasaqarfimmini pilersaarusiortarnerannik ingerlatsinerannillu annertunerusumik alaatsinaanneqalersitsissasutut naatsorsuutigineqarpoq. Tamanna pisortani oqartussaasunut aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu kinguneqartitsissaaq.

Inuit Pisinnaatitaaffiinnut Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivinut aningaasartuutit ataatsimiinnernut, angalanernut aningaasartuutaajunnartunut ullormusianullu kiisalu paasisitsiniaanermut aningaasartuutitut ukiumut 900.000 koruunit missaannik amerlassuseqassasutut missiliorneqarput. Allattoqarfimmit sullinneqarnermut aningaasartuutit Nunanut Allanut Pisorta qarfimmu pisarnertut ingerlatsinermut aningaasaliissutinit akilerneqartassapput.

4. Namminersorlutik inuussutissarsiortunut aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu kingunerisassai

Inatsisissatut siunnersuut namminersorlutik inuussutissarsiortunut toqqaannartumik kinguneqartussatut naatsorsuutigineqanngilaq, kisiannili naatsorsuutigisariaqarpoq namminersorlutik inuussutissarsiortut inuit pisinnaatitaaffiinnik malinninersut alapernaanneqarnerulernerannik kinguneqassasoq.

5. Avatangiisinut, pinngortitamut inuillu peqqissuunerannut kingunerisassai

Inatsisissatut siunnersuut avatangiisinut, pinngortitamut inuillu peqqissuunerannut sunniuteqartussatut naatsorsuutigineqanngilaq.

6. Innuttaasunut kingunerisassai

Inatsisissatut siunnersuut inuit pisinnaatitaaffiinik innuttaasut ilisimaarinninnerulernerannut taamaalillunilu Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffiinik ataqqinninnerulerneranut, siuarsaanermut illersuinernullu iluaqutaassasoq naatsorsuutigineqarpoq.

7. Allat pingaarutillit kingunerisassai

Inatsisissatut siunnersuut allanik pingaarutilinnik kinguneqartussatut naatsorsuutigineqanngilaq.

8. Oqartussaasunik aamma kattuffinnik soqutigisaqaqatigiiffinnillu il.il. tusarniaaneq.

Tusarniaaffigineqartut: Soqutigisaqaqatigiiffiit allallu § 3-miittut, Namminersorlutik Oqartussani naalackersuisoqarfiit, KANUKOKA, Inatsisartut Ombudsmandiat, Institut for Menneskerettigheder, Udenrigsministeriet.

Siunnersuut aamma Namminersorlutik Oqartussat tusarniaanerit pillugit quppersagaanni pissarsiarineqarsinnaasimavoq.

Piffissaq tusarniaaffiusoq tassaasimavoq 20. juli 2012-miit 9. august 2012-mut.

Tusarniaanermi akissutit ukuninnga tiguneqarput: KANUKOKA, Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik, Meeqqat Illersuisuat, Institut for Menneskerettigheder, SIK, Ilinniartitaanermut Ilisimatusarnermullu Naalackersuisoqarfik, Naligiissitaanermut Siunnersuisoqatigiit, GA, ICC, Ilisimatusarfik.

Udenrigsministeriaqarfik nalunaaruteqarpoq tusarniaanermi akissuteqassalluni, kingusinaartussamik, tiguneqariarpalli Inatsisartunut aamma nassiunneqarumaarluni.

Tulliuttumi tusarniaanermi akissutit aamma tusarniaanerup allannguutissatut siunnersuutit tiguneqartut sammineqassapput. Oqaatigineqassaaq tusarniaanermi akissut, uingasumik allanneqarsimasut, pingaaruteqartut nalilerneqarneri tunngavigalugit pingaarnersiorlugit issuaaffigineqarmata.

Tusarniaanermi akissutit tamarmik tamakkerlugu Inatsisartuni ataatsimiititaliamut suliarinnittussamut ilanngullugit nassiunneqarput.

KANUKOKA nalunaarpoq siunnersuummut isumaqataalluni imarisaanullu allatigut oqaaseqaateqarnani.

Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup nunami maani inuit pisinnaatitaaffiisa eqqortinneqarnerinik aallussisussamik kalaallit nunaanni immikkut aaqqissuussisoqarnera tapersorsorjaa taamaalilluni Institut for Menneskerettighederip siulersuisuinut ilaasortamik ataatsimik toqqaasoqarluni. Sulinermili suliassat erseqqissarnissaat kiisalu siunnersuisoqatigiit qanorpiaq pilersinneqassanersut naalackersuisoqarfimmik ujartorneqarluni.

Inatsisissatut siunnersuumi Institut for Menneskerettigheder – Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitutionimik suleqateqarnissaq aamma instituttip siulersuisuinut ilaasortamik ataatsimik toqqaanissaq sammineqarpoq, tamannarpiarlu Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit piginnaasat aqqissuunnerisa pingaaruteqarneri tunngavigalugit erseqqissarneqarluni, tassungalu Inuit Pisinnaatitaaffiinut Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi peqataassasut naatsorsuutigineqarluni.

Sulinermi suliassat inatsisissatut siunnersuummi § 2 nassuiaatinilu allaaserineqarput. Siunnersuisoqatigiit inatsisip akuerineqarnerata kingorna Naalakkersuisut aallartitsinerisigut pilersinneqassapput, tamatumalu kingorna siunnersuisoqatigiit suleriaasissaminnut il.il. nammineq isummissalluni.

Meeqqat Illersuisuat siunnersuutip siunertaanut isumaqataalluni oqaaseqarpoq isumaqarlunilu Kalaallit Nunaanni meeqqat inersimasullu pisinnaatitaaffiisa nukittorsarneqarnerat suli annertunerusumik isiginiarneqalernerat pingaaruteqartoq. Meeqqat Illersuisuat ilaasortat taasisinnaatitaasut amerlassutsimikkut killeqartinnissaata pingarneranut isumaqtaavoq, aamma siunnersuisoqatigiinni pisariaqartumik uummaarissuunermik pilersitsinissamut isummanik assigiinngitsunik sinniisuuffigineqartariaqartoq. Siunnersuisoqatigiinni sinniisussanik suleqatigiiffiit toqqaanissamut periarfissinneqartut pillugit Meeqqat Illersuisuat apeqqusiivoq. Aammattaaq taasisinnaatitaaneq eqqarsaatigalugu Naligiissitaanermut Siunnersuisoqatigiit aamma Meeqqat Illersuisuat assigiinngitsumik inissinneqarnerat Meeqqat Illersuisuannit isumaqataaffigineqarnani. Kiisalu Meeqqat Illersuisuat arlalinnik maalaaruteqarpoq, tassani pineqarnerulluni siunnersuisoqatigiit aallartinneranniit naammattumik nukissanik immikkoortitsisoqannginneranik Meeqqat Illersuisuata isumaa malillugu siunnersuutip killilerneqarnera.

Meeqqat Illersuisuata tusarniaanermi akissummi Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuutip ilaa ajornakusoortoq iserfigaa, tassa siunnersuisoqatigiinnut sinniisussanik toqqaaneq taassanilu pisariaqartumik killilersuineq. Assersuutigalugu Meeqqat Illersuannut aamma Naligiissitaanermut Siunnersuisoqatigiit akerliusumik, suleqatigiiffinnit arlalinniit inassuteqartoqarnera tunuliaqutaralugu ilaasortassanik Naalakkersuisut inaarutaasumik toqqaarsarfigisaanni, siunnersuummi matumani suliap taassuma ingerlanerani Naalakkersuisunut atassuteqannginneq pingaartinneqarpoq. Suleqatigiiffinni pisortallu suliffiutaanni toqarneqartuni inuit pisinnaatitaaffiisa iluanni piginnaasat amerlasuut pilersinniarneqarsimapput. Siunnersuummi aamma suleqatigiiffiit allat, siunnersuisoqatigiit ataatsimiinneranni peqataanissamut soqutiginnittut, tamatumunnga periarfissinneqarput, soorlu aamma ataatsimiinnerit tamanut ammasuutinneqarsinnaasut. Naligiissitaanermut Siunnersuisoqatigiit aamma Meeqqat Illersuisuata akornanni immikkoortitsisoqarneranut pissutaavoq suliffeqarfiup sorliup annertunerpaamik oqartussatut suliarinnissinnaasut missiliulluni nalilersuineq. Siunnersuisoqatigiinni naalakkersuisut peqataaneri tunngaviummik isiginninneq aallaavigalugu minnerpaatinniarneqarsimavoq. Siunnersuummili siunnersuisoqatigiinni kajumissutsimik akissarsiaqarnanilu sapinngisamik peqataassinnaaneq pingaartinneqarpoq, tamatumunngalu aamma ilaasortat ukiunut marlunnut

toqqaarneqartarnissaasa siunnersuutigineqarneranut tunuliaqutaalluni. Tamatuma saniatigut ilaasortat toqqaqqinneqarsinnaaneritut periarfissiisoqarpoq.

Institut for Menneskerettigheder tusarniaanermi akissummini isumaqarpoq siunnersuut pitsaasoq siunnersuutigineqartorlu naapertorlugu Inuit Pisinnaatitaaffiinit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivini suleqataanissamut piareersimalluni. Instituttimit maluginiarneqarpoq piginnaasatigut ineriartortitsineq Kalaallit Nunaanni qulakkeerneqarnissaanik kissaateqarneq, ingerlatalu aalajangersimasut tamatuma kingorna aaqqissuunneqassasut. Nunanut allanut pisorta qarfiup Inuit Pisinnaatitaaffiinit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivinit allattoqarfimmi suliaassanik isumaginninneranut naleqqiullugu Institut for Menneskerettigheder naliliivoq FN-ip Parisimi tunngaviinut naleqqiullugu tamanna ajornartorsiutaanngitsoq, tassa siunnersuisoqatigiit Naalackersuisunut atanatik ingerlasinnaammat Institut for Menneskerettighederimit tapersorneqarlutik. Allattoqarfittut ingerlataqarneq tassunga atatillugu iluaqutaasumik aaqqiinertut isigineqarpoq. Institut for Menneskerettigheder siunnersuummut aalajangersimasunik marlunnik siunnersuuteqarpoq. Tassa: inatsisissatut siunnersuummi § 1, imm. 3-mi Naalackersuisunut atannginneq kisiat eqqaaneqanngimmat, kisianni aamma amerlanerusunut tunngatinneqarluni. Institut for Menneskerettighederinit aamma kaammattuutigineqarpoq toqqaasarneq inatsisip suliareqqinnerani eqqarsaatigineqassasoq.

§ 1, imm. 3-mut periarfissatut siunnersuutigineqartoq: Inuit Pisinnaatitaaffiinit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi kiffaanngissuseqarput” siunnersuummut ikkunneqarpoq.

Toqqaasarneq eqqarsaatigalugu siunnersuisoqatigiit sulinerat tassanilu toqqammavigineqartut ukiut sisamat qaangippata nalinginnaasumik nalilersornissaanut siunnersuummi paragraffimik nutaamik ammaasoqarpoq, tassunga ilanngullugu siunnersuisoqatigiit katitigaanerat pillugu.

Nunamut Namminermut, Pinngortitamut Avatangiisinullu Naalackersuisoqarfik Inuit Pisinnaatitaaffiinit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi pillugit Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuummut oqaaseqaatissaqanngilaq.

SIK tusarniaanermi akissummini Kalaallit Nunaata namminerisaminik Inuit Pisinnaatitaaffiinit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivini pilersitsisoqarnissaanut katuffik tamakkiisumik tapersersuivoq erseqqissarlugulu piginnaasat ineriartortinnissai siunertatalugu inuit pisinnaatitaaffii pillugit oqaloqatigiinnerup suleqatigiinnerullu nukittorsarnissaanut ilungersuutit tamarmik aamma inuit pisinnaatitaaffiinit sulinerup annertunerusumik toqqammavissinnissaat SIK ilungersuussaasa ilagigaat.

Ilinniartitaanermut Ilisimatusarnermullu Naalackersuisoqarfik inatsisissatut siunnersuummut nassiunneqartumut oqaaseqaateqanngilaq.

Naligiissitaanermut Siunnersuisoqatigiit tusarniaanermi akissuteqarnermi Inuit Pisinnaatitaaffiinit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi, siunnersuut taamatut iluseqartillugu, Parisimi tunngavigisanut naammassinninneroq eqqartorpa aamma

Parisimi tunngavigisani toqqammavigisat iluanni siunnersuisoqatigiit ingerlanneqarnissaat pillugu inatsimmi oqasertaliinissaa siunnersuutigalugu, siunnersuisoqatigiit Parisimi tunngavigisat malillugit pilersinneqarlutik. Naligiissitaanermut Siunnersuisoqatigiit kaammattuutigaat siunnersuisoqatigiinnut nammattunik nukissaqartitsisoqassasoq namminerisamik allattoqarfimmik aamma nittartakkamik pilersitsinissaq periarfissaalerlugu kiisalu ilaasortat akissarsiaqartinneqarlutik, siunnersuisoqatigiinni ilaasortaaneq inuiaqatigiinni sullissinermut naligiissinneqarluni. Kiisalu Naligiissitaanermut Siunnersuisoqatigiinnit kattuffiit suut ilaasortanik toqqaasinnaanannut erseqqissunik tunngaveqarnissaq ujartorneqarpoq, kattuffiit amerlanerusut ataatsimoorlutik ilaasortamik ataatsimik toqqaanissamut periarfissinneqarlutik, inuiaqatigiinni inuinnaat soqutigisaqaqatigiiffii pisortallu suliffiutaat nutaat, ilaasortanik toqqaasinnaasut ilanngunnissaannut siunnersuisoqatigiit piginnaatinneqarlutik.

Naligiissitaanermut Siunnersuisoqatigiit Parisimi tunngaviit pillugit aalajangersimasumik oqaasertaaliinissamut siunnersuutaat malinneqanngilaq. Oqaasertaliussat immikkoortumi tassani qallunat inatsisaannut naapertuunnissaat naleqqunnerpaatut isigineqarpoq. Siunnersuutigineqartup saniatigut siunnersuisoqatigiit pilersinneqarnerannut ingerlanneqarneranullu nukinnik amerlanerusunik ilimagisaqarnissaq maannakkut piviusorsiornerit nalilerneqanngilaq, naak tamanna kissaatiginaraluartoq. Inatsimmi siunniunneqarpoq siunnersuisoqatigiit nammineq sulinertik oqartussaaffigissagaat taamaalillunilu aamma siunnersuisoqatigiit nammineq nittartakkaminnik pilersitserusunnertut. Siunnersuisoqatigiinni ilaasortaaneq inuiaqatigiinnik sullissinermi ilaatinneqarnissaa eqqarsaatigalugu taamatut aaqqiineq aallaaviatigut qinerneqarsimangilaq, inatsimmi tassani pisortani atorfeqartut kisimik ilaatinneqarneri innersuussutigalugu.

Naligiissitaanermut Siunnersuisoqatigiit tusarniaaneqartut allat assigalugit siunnersuisoqatigiinni ilaasortanik toqqaanermut piumasaqaatit erseqqinnerunissaat kissaatigaat, taamaattumullu aalajangersimasumik siunnersuummik saqqummiussinatik. Kattuffinnik, pisortat suliffiutaannik oqartussanillu toqqaanermi inuiaqatigiinni inuinnaat soqutigisaqaqatigiiffiisa, inuit pinsinnaatitaaffiini suliaqartut akornanni isummanut atuuttunut naapertuuttumik siunnersuisoqatigiit katitigaanissaat pingaartinneqarsimavoq. Peqatigisaanik kattuffiit, pisortat suliffiutaat oqartussallu allat siunnersuisoqatigiit sulineranni peqataatinnaannut siunnersuisoqatigiit aalajangiisinnaanerannut periarfissamik ammaasoqarpoq, soorlu aamma ataatsimiinnerit kikkunnut tamanut ammasuusinnaasut. Siunnersuisoqatigiit nukiit pigineqartut iluanni sulisinnaassuseqarnerat kisiat eqqarsaatigalugu ilaasortat amerlassusaat killeqartinniarneqarsimavoq.

GA' tusarniaanermi akissutaani siunnersuisoqatigiit Naalackersuisunut atannginnissaat pingaarluinnarnera erseqqissarneqarpoq, allattoqarfikkut sullinneqarnikkut pisortanit tapersorsorneqarnera apeqqutaatinnagu. Siunnersuisoqatigiit Naalackersuisunut aamma tunngatillugu isornartorsiullutik oqaaseqarsinnaassapput. Aalajangersimasumik siunnersuutigineqarpoq Transparency Greenland aamma CSR Greenland inuiaqatigiinni

inuinnaat soqutigisaqatigiiffiit, inuit pisinnaatitaaffiini suliaqartut allattorsimaffianut ilanngunneqassasut. Kiisalu GA-mit kaammattuutigineqarluni Institut for Menneskerettigheder siulersuisuini ilaasortap siunnersuisoqatigiinnit toqqarneqartup peqataaneranut aningaasalersuinnermut inatsimmi tunngavimmik ikkussisoqassasq, aamma siulersuisuni taakku ilaasortaasinnaanermut innersuussineq peerneqassasq.

Siunnersuisoqatigiit kiffaangissuseqarnerat § 1, imm. 3-p allangortinneratigut erseqqissarneqaaqqippoq.

Siunnersuisoqatigiit pillugit allattoqarfimmik Nunanut allanut pisortaqarfiup isumaginninnera ilimagineqarpoq tasaanerussasq allaffissornikkut sulinerussasq. Suliatigut ikiuussinaneq nassuiaatit naapertorlugit Institut for Menneskerettigheder suleqatigalugu ingerlanneqassaaq. Kattuffiit allat ilanngunneqarnissaannut siunnersuuterpassuit eqqarsaatigalugit siunnersuutigineqarpoq inatsisip suliareqqinneranut tamanna ilaatinneqassasq. Institut for Menneskerettighederip siulersuisuini peqataanerup aningaasalersornissaanut tunngavissaq pillugu siunnersuut inatsimmi nassuiaatinilu ilanngunneqarpoq.

ICC tusarniaanermi akissummi siunnersuummut tapersersuinini oqaatigaa siunnersuutigalugu siunnersuisoqatigiit piffissaq ingerlareerpat nalilersorneqassasut. ICC-mit uparuarneqarpoq Parisimi tunngavinnut naleqqiullugu tulluannitsoq siunnersuisoqatigiinnut allattoqarfikkut sullissineq Nunanut allanut pisortaqarfimmit isumagineqarpat, siunnersuisoqatigiilli siunissami kiffaangissuseqalernissaat siunertaralugu aallartisarnermi tamatuma pisariaqarsinnaanera/periarfissaanera akueralugu. ICC-mit siunnersuutigineqarpoq sammisat malillugit ilaasortanik toqqaasqartassasq, peqatigiiffiit kattuffiilluunniit amerlanerit ataatsimoorlutik sinniisussamik toqqaasinnaallutik. Ilaatigut tikkuarneqarpoq meeqqat inuusuttullu immikkut sinniisoqarnerat, tamannali immikkoortunut allanut atuunnani. ICC-mit siunnersuutigineqarpoq § 2-mut ilassuteqassasq inuit ataasiakkaat ataatsimoorullu pisinnaatitaaffiit tunngatillugu Naalagaaffeqatigiiffimmi tamarmi siunnersuisoqatigiit oqartussanut attuumassuteqartunut siunnersuinissamut saaffiginninnissamullu periarfissaqarnissaat. Kiisalu ICC-mit allat assigalugit siunnersuutigineqarluni siunnersuisoqatigiinni ilaasortat inuiaqatigiinni sullissinertut isigineqassasq.

Nalilersuinissamik piumasaqarneq pillugu ICC-p siunnersuutaa siunnersuummut ilanngunneqarpoq Inuit Pisinnaatitaaffiit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi nutaaliorderusoq eqqarsaatigalugu taamaattumillu aalajangersimasutigit misilittagaqalernerq tunngavigalugu naleqqusaanissamut pitsaanerusumik periarfissaqalerpat siunnersuisoqatigiit sulinerat sulinermilu atugaat pillugit nalilersuinissaq ajunngitsuulluni. § 2-mut ilanngussinissaq pillugu ICC-p siunnersuutaa ilanngunneqanngilaq, tassa taamatut periarfissaqarneq periarfissaareermat aamma Institut for Menneskerettighederi nukittunerusumik suleqatiginnerisigut erseqqissaaqqinneqaaqqimmat.

Ilisimatusarfik tusarniaanermi akissummi Inuit Pisinnaatitaaffiitut Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivini pilersitsisoqarnissaa tapersorsorjaa, kisiannili peqatigiiffik Transparency Greenland siunnersuisoqatigiinni ilaasortanik toqqaasinnaasut allattorsimaffianni maqaasillugu, taanna pisortat ingerlatsineranni paasiuminarsaanermi ammasuunermillu suliaqarmat.

Ilisimatusarfiup arlallillu siunnersuutaat Inuit Pisinnaatitaaffiitut Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi pillugit Inatsisartut inatsisissaatut siunnersuummut tassungalu nassuiaammut ilanngunneqarpoq.

Inerniliineq

Tusarniaanermi akissutit arlallit siunnersuutigaat siunnersuisoqatigiinni ilaasortat amerlassusaat, inatsisissatut siunnersuummi toqarneqartut saniatigut amerlineqassasut. Kattuffik amerlasuunit siunnersuutigineqartoq, maannakkullu inatsisissatut siunnersuummut ilaalersoq tassaavoq Transparency Greenland. Tamatumunnga immikkut tunngavilersuutaasoq tassaavoq ileqqorlunneq pinngitsoortinniarlugu tunngaviit pingaaruteqartut naliginnaasullu pillugit nunani assigiinngitsuni akuerineqartumik suleqatigiinnermiit isummanik kattuffik nassataqarsinnaammat, tamannarpiarmi inuit pisinnaatitaaffiitut annertuumik ajoqusiinnaammat.

Inatsisissatut siunnersuummi aalajangiussimaneqarpoq siunnersuisoqatigiit piffissami sulinermini siullermi kattuffinnik arlalissuarnik pilersinneqassammat, taakku sulinerminni inuit pisinnaatitaaffiitut kalluisunik sammisanik arlalissuarnik pingaaruteqartunillu sammisaqarlutik. Tassunga atatillugu erseqqissassallugu pingaarpoq siunnersuisoqatigiit peqataatitsisumik suliassat allaaserinerini inuit pisinnaatitaaffiitut tunngasunik ajornartorsiutinik tamanik qaqitsisinnaaneranik akornuserneqanngimmat, siunnersuutit siunnersuisoqatigiit avataanni kattuffinnit, innuttaasunit ataasiakkaanit oqalliffinnilluunniit allaaniit oqasertalersorneqarneri apeqqutaatinnagu. Tamanna ilaatigut sillimaffiginiarneqarpoq kattuffiit, siunnersuisoqatigiit ataatsimiinneranni peqataanissamut soqutiginnittut, tamatumunnga periarfissinneqarnerisigut, soorlu aamma ataatsimiinnerit tamanut ammasuutinneqarsinnaasut.

Ilaasortat amerlassusaasa killeqartinnerisigut inatsisissatut siunnersuummi eqqarsaatiginiarneqarpoq siunnersuisoqatigiit sulisinnaassuseqarnissaat, nukiiit atornerqarsinnaasut iluanni. Inuit Pisinnaatitaaffiitut Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi pillugit iluseq nutaajuvoq, taamaattumillu misilittakkat pissarsiarineqartut tunngavigalugit ukiut sisamat qaangiuppata nalilersuisoqarnissaa siunniunneqarluni, tassunga ilanngullugu assersuutigalugu siunnersuisoqatigiit katitigaanerat eqqarsaatigeqqinneqarsinnaalluni.

Siunnersuutip aalajangersagartaanut ataasiakkaanut nassuiaatit

§ 1-imut

Inatsisikkut siunertaavoq Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffiisa siuarsarneqarnissaat illersorneqarnissaallu.

Siunertat anguniarneqarput Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffiitut siunnersuisoqatigiinnik – Inuit Pisinnaatitaaffiitut Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivini – pilersitsinikkut, ataatsimut isigalugu Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffii pillugit ilisimasani piginnaasanillu annertusaanermut peqataasussanik, erseqqinnerusumik takukkit § 2-mut oqaaseqaatit. Siunnersuisoqatigiit Naalagaaffiit Peqatigiit Parisimi tunngavissiissutaat 20. december 1993-imeersut naapertorlugit ingerlassapput, taakku ilaatigut naalagaaffiit inuit pisinnaatitaaffiitut suliffeqarfiisa piginnaatitaaffiitut akisussaassuseqarnerannullu (piginnaatitaaffiligaanerannullu), ilaasortaqaartitaanerannut aamma kiffaanngissuseqarnermut aamma pissaanerup assigiinngitsunut agguanneqarsimanissaanut, suleriaatsinut allanullu piumasaqaatinut tunngassuteqarput.

Imm. 2-mut

Ilisimasani piginnaasanillu annertusaasoqarsinnaavoq soorlu ataatsimiititsisarnertigut isumasioqatigiissitsisarnertigullu aamma Institut for Menneskerettigheder suleqatigalugu paasisitsiniaanermut atortussanik saqqummersitsisarnikkut.

Imm. 3-mut

Pingaartinneqarpoq Inuit Pisinnaatitaaffiitut Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi naalakkarsuinnikkut allaannaannulluunniit atanatik siunnersuisoqatigiussammata Naalagaaffiit Peqatigiit Parisimi tunngavissiissutaat naapertorlugit, takukkit imm. 2-mut oqaaseqaatit, taakkuttaaq Institut for Menneskerettigheder – Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution-imut tunngaviliisuummata.

Inatsisartut inatsisaat Institut for Menneskerettigheder – Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution-imik oqaloqateqarnerup suleqateqarnerullu nukittorsarneqarnissaannik kissaateqarnermut takussutissaavoq inuit pisinnaatitaaffiini Kalaallit Nunaanni naammassisinnaasat piginnaasallu annertusarneqarnissaat siulertaralugu. Kalaallit Nunaata Institut for Menneskerettigheder – Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution pillugu inatsisissatut siunnersuutip tusarniaassutigineqarneranut akisummini pingaartippaa tamakkununga tunngasuni danskit inatsisaannut ilaaginnarnissani aamma Institut for Menneskerettigheder – Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution-imik suleqateqarnerup nukittorsarusunneqartoq ilaatigut Kalaallit Nunaata, Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffiitut siunnersuisoqatigiinnik pilersitsinikkut, taassuma siulersuisunut ilaasortassamik toqqaasinnaalersinneqarneratigut.

§ 2-mut

Imm. 1-imut

Inuit Pisinnaatitaaffiinut Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivisa Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffiisa siuarsarneqarnerat illersorneqarnerallu Institut for Menneskerettigheder - Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution suleqatigalugu inuit pisinnaatitaaffii pillugit piginnaasat ilisimasallu annertusarneqarnerinut peqataanermigut suliasarai. Taamaalilluni Inatsisartut inatsisaatigut siunnersuisoqatigiinnik pilersitsinerup aamma Institut for Menneskerettigheder-ip Institut for Menneskerettigheder – Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution pillugu inatsisip Kalaallit Nunaannut atortuulersinneqarnera pillugu peqqussut malillugu sulinerata akornanni assigiinngissuteqartoqanngilaq.

Nr. 1-3

Siunertarineqanngilaq siunnersuisoqatigiit nammineerlutik inuit pisinnaatitaaffii pillugit nalunaaruteqartassasut, naliliisarluni misissuineramik suliaqartassasut imaluunniit ilisimatusarnermik suliaqartassasut. Taamaaliornissamut nukissaqartoqanngilaq, nalinginnaasumik nassuiaatit takukkit. Kisiannili siunnersuisoqatigiit ilaannikkooriarlutik pisariaqartinneqaraangallu inuit pisinnaatitaaffii pillugit Inatsisartunut Naalakkersuisunullu kiisalu pisortani oqartussaasunut allanut namminersorlutillu suliaqartunut siunnersuisassallutik periarfissaqarput siunnersuisoqatigiillu siunertaata aallunneqarneranut ilanngullugu Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffii pillugit nalunaarusiat pillugit oqallittarsinnaallutik oqaaseqaateqartarsinnaallutillu kiisalu Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffii pillugit naliliisarluni misissuineramik, nalunaarusianik allanillu suliaqaqqusisinnaallutik.

Nr. 4

Inuiaqatigiinni inuinnaat soqutigisaqatigiiffii arlalissuit siunnersuisoqatigiinnut ilaasortaataitaqassammata tamatumuuna ataqatigiissaarineq siuarsarneqarsinnaavoq. Tamatuma saniatigut siunnersuisoqatigiit taamaaliornissaq siunertaralugu ataatsimiittarsinnaapput.

Nr. 5-7

Siunnersuisoqatigiit assersuutigalugu ilinniartitsinermut paasissutissiiniarnermullu atortussat Kalaallit Nunaanni pissutsinut naleqqussakkat ingerlateqqittarsinnaavaat tamanullu ammasunik ataatsimiititsisarlutik isumasioqatigiissitsisarlutillu.

Nr. 8.

Siunnersuisoqatigiit siusinnerusukkut inuit pisinnaatitaaffiinut tunngassuteqartunik suliarineqarsimasut naleqassusiinik pitsaassusiinillu nalilersuisarsinnaapput Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffiisa atuutsinneqarnerat nukittorsarniarlugu.

Imm. 2-mut

Institut for Menneskerettighederimik suleqateqarneq imatut iluseqassasoq naatsorsuutigineqarpoq Institut for Menneskerettigheder siunnersuisoqatigiit ataatsimiinnerinut peqataasarluni, takuuk § 4, imm. 5 aamma suliamut tunngasunik ikiuuttarluni, takuuk § 6. Tamakku saniatigut imatut suleqatigiittoqarsinnaavoq Instituti pikkorissartitsisarluni, isumasioqatigiissitsisarluni allanillu, paasissutissanik saqqummersitseqataasarluni kiisalu inuit pisinnaatitaaffiinut tunngasunik Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuutit pillugit tusarniaanermut akissuteqartarsinnaalluni.

Institut for Menneskerettigheder-ip siulersuisuinut ilaasortassamik toqqaasoqarsinnaavoq peqqussut suliarineqareeripart aamma inatsisip allanngortinneqarnissaanut siunnersuut akuersissutigineqareeripart, nalinginnaasumik oqaaseqaatit takukkit.

§ 3-mut

Imm. 1-imut

Siunnersuisoqatigiit suliarisinnaassuseqarnissaat eqqarsaatigalugu ilaasortat amerlassusaasa killilerneqarnissaat pingaartinneqarpoq peqatigitilluguli Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffiinik soqutigisat tamatigoortumik sinniisooqartitaanissaat anguniarneqarsimalluni.

Imm. 2-mut

Inuiaqatigiinni inuinnaat soqutigisaqatigiiffii inatsisissatut siunnersuummi Inuit Pisinnaatitaaffiinut Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivinut ilaasortaasussatut toqqarneqartut toqqarneqarput inuiaqatigiinni inuinnaat soqutigisaqatigiiffiisa inuit pisinnaatitaaffiinik suliaqartut akornanni isummat saqqummersinneqarnissaat siunertaralugu. Taamaalilluni pingaartinneqarpoq siunnersuisoqatigiit taakkuullutik inuit pisinnaatitaaffiinik inuiaqatigiinnillu kalaallinik siamasissumik ilisimasaqartuunissaat. Inuiaqatigiinni inuinnartut nalinginnaasumik paasineqassapput inuiaqatigiit ilaat sinneruttut pisortat niuernerlu ilanngaatigigaanni.

Imm. 3-mut

Siunnersuisoqatigiit amerlassusissaata killilerneqarnissaa kissaatigineqarmat pisortani oqartussaasut inuit pisinnaatitaaffii pillugit apeqqutinut ilaannakuusumik taamaallaat attuumassuteqanngitsut ilaasortaasussatut siunnersuutigineqarput.

Imm. 4-mut

Kalaallit Nunaanni Kommunit Kattuffiat, KANUKOKA, tassunga atatillugu pisortani oqartussaasutut nalilerneqarpoq taamaalillunilu taasisinnaatitaanani qinigaatitsisinnaatitaanilu.

Imm. 5-imut

Institut for Menneskerettigheder – Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution Inuit Pisinnaatitaaffiit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivisa ataatsimiinnerinut peqataasassasoq naatsorsuutigineqarpoq, qanittumik oqaloqatigiittoqartarnissaa isummanillu tuniorateqatigiittarnissaq siunertarlugit kiisalu Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffii pillugit naammassisinnaasat ingerlaavartumik annertusaaqataaffigissammagit.

Imm. 6-imut

Ilaasortat ukiut marlukkaarlugit toqqarneqartassapput siunnersuisoqatigiinni sulineq nammineq piumassutsimik pisarmat inuillu amerlanerusut siunnersuisoqatigiit sulinerannut attuumassuteqalersinneqarnissaat siunertaralugu.

§ 4-mut

Imm. 1-imut

Siunnersuisoqatigiit arlaannulluunniit qilersorsimanginnissaat qulakkeerniarlugu pisariaqarpoq siunnersuisoqatigiit nammineerlutik siunnersuisoqatigiinnut ilaasortanit taasisinnaatitaasunit qinerneqarsinnaatitaasunillu siulittaasoq siulittaasullu tullia qinertassagaat.

Imm. 2-mut

Imm. 1-imi nassuiaatit malillugit pisariaqarpoq Inuit Pisinnaatitaaffiit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivisa nammineerlutik sulinerminnut suleriaasissartik aalajangersassammassuk siunnersuisoqatigiinnut ilaasortaanerup aningaasarsiaqaataannginneranut namminerlu piumassutsimik tunngaveqarneranut naapertuuttumik.

Imm. 3-mut

Ikinnerpaamik ukiumut marloriarluni ataatsimiittoqartassaaq, kisianni siunnersuisoqatigiit amerlanerusunik ataatsimiittarsinnaapput, taamaaliornissaq naleqquttuusutut nalilerneqarpat.

Imm. 4-5-imut

Parisimi tunngavissiissutit malitsigaat, § 1, imm. 2-mut nassuiaatit takukkit, pisortani oqartussaasut inuit pisinnaatitaaffiit suliaqarfimmi ilaasortaatitaqartut arlannulluunniit qilersorsimanginnissaq siunertaralugu taasisinnaatitaannginnerat qinigaasinnaannginnerallu.

Imm. 6-imut

Alaatsinaatsut peqataatitaasinnaaneratigut siunertaavoq inuit soqutigisaqatigiiffiilluunniit allat inuit pisinnaatitaaffiit sammisaqartut § 5, imm. 2-mi allassimangitsut oqallinnermut ilassuteqartarsinnaanissaat.

Imm. 7-imut

Aalajangersakkakut siunertaavoq Inuit Pisinnaatitaaffiit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi ammasunik ataatsimiinnerit aqutugalugit inuit pisinnaatitaaffii pillugit oqallinnermut iluaqusiinnaassasut, taamaalillutillu Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffiisa ataqqineqarnissaat, siuarsarneqarnissaat illersorneqarnissaallu pillugit siunertanut iluaqusiillutik.

§ 5-imut

Naatsorsuutigineqarpoq Nunanut Allanut Pisortaqarfiup allattoqarfittut ikiortanera ataatsimiinnernik aqqissuussinernut ataatsimiinnernillu imaqarniliornermut atatillugu pingaartumik sullissinnermut tunngasuunerussasoq. Suliamut tunngatillugu siunnersuisoqatigiinnut ikiuuttarsinnaaneq Institut for Menneskerettigheder – Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution suleqatigalugu pisassasoq naatsorsuutigineqarpoq. Allattoqarfiup sullissineranut aningaasartuutit Nunanut Allanut Pisortaqarfimmut nalinginnaasumik ingerlatsinnermut aningaasaliissutit iluanni isumagineqartassapput.

§ 6-imut

Nalinginnaasumik oqaaseqaatini Aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu pisortanut kingunerisassai pillugit immikkoortoq innersuussutigineqassaaq. Institut for Menneskerettigheder-ip siulersuisuinut ilaasortanermut atatillugu angalanernut aningaasartuutit, takuuk § 2, imm. 2, Nunap Karsiata tapiissutaanit akilerneqartassasut naatsorsuutigineqarpoq.

Oqaatigineqassaaq allattoqarfiup sullissineranut aningaasartuutit Nunanut Allanut Pisortaqarfimmut nalinginnaasumik ingerlatsinnermut aningaasaliissutit iluanni isumagineqartassapput, takukkit § 5-imut nassuiaatit.

Institut for Menneskerettigheder siunnersuisoqatigiit ataatsimiinnerinut peqataajumasassappat, takuuk § 3, imm. 5, aningaasartuutit taakku institutimit namminermit akilerneqartassapput.

§ 7-imut

Siunnersuisoqatigiit Nuummi ataatsimiittassasut naatsorsuutigineqarpoq. Taamaammat peqataasunut Nuummi najugaqanngitsunut angalanermut aningaasartuutit ullormusiallu il.il. taamaallaat akilerneqartariaqartassasut naatsorsuutigineqarpoq. Siunnersuisoqatigiinnut ilaasortaneq taakkulu sulinerannut peqataaneq nammineq piumassutsimik pissaq aningaasarsiaqaataassananilu.

§ 8-mut

Imm. 1-imut

Inatsisartut inatsisaat ulloq 1. januar 2013-imi atuutilissasoq naatsorsuutaavoq.

Imm. 2-mut

Inuit Pisinnaatitaaffiit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivisa Institut for Menneskerettigheder – Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution-imut siulersuisuinit ilaasortassamik toqqaasarnera pillugu § 2, imm. 2-mi aalajangersagaq Naalackersuisut tamanna pillugu nalunaarummik taamaaliornissamut inatsisitigut tunngavissaqalerniariapat saqqummiussineratigut atuutilersinneqassasoq naatsorsuutigineqarpoq, inatsisissatut siunnersuummut nalinginnaasumik nassuiaatit takukkit.

Imm. 3-mut

Inuit Pisinnaatitaaffiit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi nutaalioneruvoq, Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffii pillugit sulinerup nukittorsarnissaanut annertuumik alloriartoqarluni. Iluseq siunnersuutigineqartoq aamma siunnersuisoqatigiit sulinerannut toqqammavigisat aningaasatigut isumalluutaasinnaasunut suliatigullu eqqarsaatigisassat il.il. malillugit missiliorneqarsimavoq.

Aalajangersakkat siunertaraat siunnersuisoqatigiit siunertaat ingerlanneqarnerallu ingerlaavartumik nalilersorneqassasut allannguutaasinnaasut pilersinnissat siunertaralugu.

Taamaattumik siunnersuutigineqarpoq nalunaarusiortoqassasoq Inatsisartuni ilaasortanut agguanneqartussamik, taamaalilluni siunnersuisoqatigiit sulinerat siunertaallu Inatsisartunit nalilersorneqarsinnaalluni. Nalunaarusiami inerniliisoqarpat siunnersuisoqatigiinni allannguisoqartariaqartoq, tamanna pillugu Siunnersuisoqatigiit inassuteqarsinnaapput.

Imm. 4-mut

Nalunaarsuiaq siullermeertumik ulloq 1. juli 2017-mi suliarineqassaaq, tassa nalilersiuneq siulleq ukiut pingasut ataannagit piffissamut tunngasuusariaqarmat. Nalunaarusiaq aaqqissugaanerup, aningaasalersuinerup siunertalluunniit il.il. allanngortinnissaannut pissutissaqartitsippat Inatsisartuni ilaasortat ataasiakkaat nalunaarusiaq tunuliaqutaralugu ataatsimiinnissami tulliuttumi siullermi tamanna pillugu siunnersuuteqarsinnaapput.

Piviusumilli ilimanarpoq Naalackersuisut allannguutissatut siunnersuummik il.il. saqqummiussissasut.